

MỘT SỐ VẤN ĐỀ VỀ XÂY DỰNG GIAI CẤP CÔNG NHÂN CAO SU BÌNH DƯƠNG TRONG ĐIỀU KIỆN MỚI CỦA ĐẤT NƯỚC.

Nguyễn Thị Mộng Tuyền¹

I. Vai trò của đội ngũ công nhân cao su Bình Dương trong công cuộc đổi mới.

Hơn 100 năm cây cao su có mặt tại Việt Nam, đội ngũ công nhân ngành cao su Việt Nam nói chung hay công nhân cao su Bình Dương nói riêng cũng đã sống và làm việc với chiều dài lịch sử hơn 100 năm vàng son, hiển hách. Đội ngũ công nhân cao su Bình Dương từ xưa đến nay cũng gánh vác sứ mệnh lịch sử dân tộc to lớn. Đóng góp lớn về mặt lý luận là họ đã làm phong phú lý luận của Chủ nghĩa Mác-Lênin. Đối với C. Mác, về vấn đề sứ mệnh lịch sử của giai cấp vô sản và những điều kiện mà qua đó nó xóa bỏ quan hệ bóc lột, tư bản chủ nghĩa, thiết lập quan hệ xã hội mới. V.I. Lênin đã phát triển lý luận mácxít về giai cấp công nhân như là điều chủ yếu của học thuyết Mác và khẳng định rằng, trong tất cả mọi giai cấp đấu tranh vì một thế giới mới, vì chủ nghĩa cộng sản, giai cấp công nhân là lãnh tụ của phong trào cách mạng, là người lãnh đạo của nhân dân lao động. V.I. Lênin đã cụ thể hóa sự lãnh đạo của giai cấp công nhân trong điều kiện của cách mạng vô sản và chuyên chính vô sản.

Ngày nay, thế giới đang có nhiều biến đổi, cơ cấu của giai cấp công nhân hiện đại cũng không ngừng biến đổi theo hướng không thuần nhất. Tuy nhiên, toàn bộ giai cấp công nhân trên thế giới vẫn là người làm thuê, bán sức lao động, bị phụ thuộc vào giới chủ, dù cho mức sống của họ có được cải thiện hơn nhiều so với trước đây, có được tham gia quản lý về mặt hình thức và một bộ phận trong số họ có chút ít tài sản thông qua việc sở hữu một số cổ phần của công ty. Thực chất, giai cấp tư sản vẫn giữ địa vị “giới chủ”, vẫn nắm quyền lực, quyền chi phối trong quá trình sản xuất cũng như về địa vị xã hội. Giai cấp công nhân vẫn luôn là lực lượng sản xuất cơ bản và trực tiếp, là lực lượng sáng tạo, khoa học và cách mạng nhất, chính vì vậy, họ vẫn là giai

¹ Tiến sĩ, Trường Đại học Mở Tp. HCM. Email: ntmtuyenou@gmail.com

cấp tiên phong trong xã hội. Sứ mệnh lịch sử của giai cấp công nhân vẫn không thay đổi và không thể chuyển vào tay một giai cấp hay tầng lớp xã hội nào khác.

Ở Việt Nam, vai trò của giai cấp công nhân nói chung hay công nhân cao su nói riêng, đối với cách mạng đã sớm được khẳng định cả về lý luận cũng như trong thực tiễn. Đó là bài học hàng đầu của mọi thắng lợi của cách mạng nước ta trên nửa thế kỷ vừa qua. Có thể khẳng định lý luận về vị trí, vai trò cũng như phong trào công nhân từ sau khi C. Mác và Ph. Ăngghen qua đời và xem xét vấn đề đó vào những điều kiện cụ thể của Việt Nam là những đóng góp to lớn, đầy đủ những giá trị về lý luận và thực tiễn mà Hồ Chí Minh đã cống hiến cho cách mạng nước ta. Sau này, khi đánh giá về giai cấp công nhân Việt Nam, Hồ Chí Minh khẳng định: Chỉ có giai cấp công nhân là dũng cảm nhất, cách mạng nhất, luôn luôn gan góc đương đầu với bọn đế quốc thực dân. Với lý luận cách mạng tiên phong và kinh nghiệm của phong trào công nhân quốc tế, giai cấp công nhân Việt Nam nói chung hay công nhân cao su Bình Dương nói riêng vẫn là lực lượng chính trị, là một trong những “đội quân chủ lực”, là người lãnh đạo xứng đáng nhất và tin cậy nhất của toàn dân tộc.

Trên lập trường của giai cấp công nhân, Đảng ta đã giải quyết đúng đắn mỗi quan hệ giữa hai nhiệm vụ chiến lược phản đế và phản phong, đại đoàn kết toàn dân trong Mặt trận dân tộc thống nhất, tạo nên thắng lợi của Cách mạng Tháng Tám năm 1945. Vận dụng sáng tạo Chủ nghĩa Mác Lênin, luôn kiên trì sự lãnh đạo của giai cấp công nhân đối với cách mạng, Đảng ta đã giải quyết đúng đắn hàng loạt vấn đề đường lối chính trị, quân sự và phương pháp cách mạng, đưa cuộc kháng chiến chống Pháp, chống Mỹ đến thắng lợi hoàn toàn. Ngày nay dưới sự lãnh đạo của Đảng cộng sản Việt Nam, công cuộc đổi mới, xây dựng đất nước theo hướng dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ, văn minh đã thu được những thắng lợi to lớn, có ý nghĩa lịch sử, là tiền đề quan trọng cho việc xây dựng giai cấp công nhân.

Trong công cuộc đổi mới toàn diện, tiến hành công nghiệp hóa, hiện đại hóa ở đất nước ta hiện nay diễn ra trong bối cảnh quốc tế khá phức tạp, đan xen nhiều điều kiện thuận lợi và nhiều điều khó khăn lớn. Do vậy việc tiếp tục tăng cường xây dựng và phát triển giai cấp công nhân Việt Nam nói chung và công nhân cao su Bình Dương nói riêng là một vấn đề cấp bách sống còn khi xây dựng một nền kinh tế hàng

hóa nhiều thành phần định hướng xã hội chủ nghĩa. Đội ngũ công nhân Bình Dương cùng với giai cấp công nhân Việt Nam đã là lực lượng xã hội đi đầu trong công cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc, đã và đang là lực lượng xung kích trong công cuộc công nghiệp hóa, hiện đại hóa, xây dựng và phát triển đất nước. Phát triển đội công nhân cao su Bình Dương hay giai cấp công nhân Việt Nam nói chung cũng chính là phát triển, hoàn thiện chủ thể của sứ mệnh lịch sử hiện đại – cơ sở xã hội quan trọng nhất bảo đảm cho sự lãnh đạo của Đảng, khối đại đoàn kết toàn dân tộc vì mục tiêu độc lập toàn dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội. Trong điều kiện hiện nay, chúng ta phải xây dựng giai cấp công nhân tiên tiến, hiện đại, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa, mở cửa hội nhập với bên ngoài nhằm phát huy tốt nhất bản chất và những đặc điểm của giai cấp công nhân.

II. Những thuận lợi và thách thức đang đặt ra với đội ngũ công nhân cao su Bình Dương.

Cách mạng khoa học và công nghệ trong xu hướng toàn cầu hóa trên thế giới đã tác động mạnh đến Việt Nam. Hiện nay, Việt Nam đang có nhiều biến đổi. Từ xu thế độc lập đến sự hợp tác kinh tế quốc tế, văn hóa quốc tế, chính trị ... đã tác động lớn đến hiện trạng giai cấp công nhân Việt Nam nói chung và công nhân cao su Bình Dương nói riêng. Đội ngũ công nhân cao su Bình Dương sau khi hoàn thành giai đoạn thứ nhất, giành chính quyền và trở thành giai cấp lãnh đạo cách mạng, liên minh với các thành phần, giai cấp khác trong cộng đồng dân tộc, dưới sự lãnh đạo của Đảng cộng sản Việt Nam tiến hành xây dựng chủ nghĩa xã hội. Bên cạnh đó, đất nước ta đang xây dựng nền kinh tế thị trường, nhiều thành phần, điều này dẫn đến chuyên môn hóa càng cao, rạch ròi phân định thành phần ưu tú trong công nhân ở lĩnh vực kinh tế cao su mang tính chất chuyên biệt của địa phương. Công nhân cao su ngày nay đang phân hóa sâu sắc, sự phân hóa về trình độ trí tuệ, tay nghề, về văn hóa, lối sống mới, nếp sống mới, đạo đức mới... Tất cả các yếu tố tác động từ bên ngoài cùng với sự phân hóa từ bên trong đã và đang đặt ra nhiều thuận lợi và thách thức cho sự phát triển của đội ngũ công nhân cao su Bình Dương.

Những thuận lợi đang đặt ra cho sự phát triển của công nhân cao su Bình Dương:

Thứ nhất, Đảng bộ Bình Dương trung thành với lý tưởng cách mạng của chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đại diện cho lợi ích của công nhân, nhân dân lao động cũng như toàn dân tộc, luôn coi việc xây dựng, phát triển công nhân cao su như là một yêu cầu tất yếu, hàng đầu để xây dựng Đảng và thực hiện thắng lợi các mục tiêu cách mạng.

Thứ hai, Đội ngũ công nhân cao su Bình Dương có xu hướng trí thức hóa, họ đang chiếm lĩnh những thành quả mới nhất của cách mạng khoa học và công nghệ mang lại. Nhờ đó mà địa phương đi đầu trong xây dựng kinh tế trọng điểm của ngành kinh tế cao su thiên nhiên, bắt kịp với sự phát triển kinh tế trong khu vực và trên thế giới, đồng thời làm nổi rõ hơn vai trò tiên phong của lực lượng này ở địa phương, luôn đi đầu trong các chính sách xây dựng kinh tế, chính trị, văn hóa xã hội của Đảng và nhà nước.

Thứ ba, trong điều kiện phát triển mới với chủ trương xây dựng kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, công nhân cao su Bình Dương sớm tích cực, hòa nhập với sự phát triển chung của đất nước, đặc biệt là quá trình cổ phần hóa, tích lũy được tài sản từ thành quả lao động của mình, mua được cổ phiếu, qua đó tham gia vào quá trình quản lý sản xuất và hưởng cổ tức của công ty mình. Bộ phận còn lại cũng được cải thiện cuộc sống không ngừng, được bảo đảm bởi công ty, tổ chức xã hội và đặc biệt là được thụ hưởng các chính sách xã hội, an sinh xã hội... của nhà nước xã hội chủ nghĩa.

Thứ tư, Đội ngũ công nhân cao su Bình Dương có truyền thống gắn bó, đoàn kết với nông dân, trí thức và các giai cấp, tầng lớp khác trong cộng đồng dân tộc, được kế thừa những truyền thống quý báu như thông minh, cần cù, ham học hỏi. Công nhân cao su Bình Dương được hưởng thụ nền giáo dục quốc dân, được chuẩn bị tốt về kiến thức văn hóa phổ thông.

Tuy nhiên, bên cạnh những thuận lợi cơ bản đó, công nhân cao su Bình Dương cũng đang đứng trước *những hạn chế, thách thức* như:

Tính tự giác và tính kỷ luật của một bộ phận công nhân cao su Bình Dương còn nhiều hạn chế, thể hiện ở hiện tượng không đạt tiêu chuẩn sản lượng đặt ra từng kỳ. Ở đây, không có hiện tượng đình công, bãi công như ở các ngành nghề công nghiệp khác, nhưng có sự trì trệ, lãng công, bỏ nghề, bỏ việc, cải tạo đất cao su để trồng các cây công nghiệp khác ở những khi cao su rớt giá. Biểu hiện này thể hiện công nhân kém ý thức tổ chức và tính tự giác kỷ luật không nghiêm.

Đời sống văn hóa tinh thần của công nhân hiện nay đang còn nhiều hạn chế. Đây là hiện trạng báo động khi bộ phận công nhân trẻ tuổi có tâm lý coi trọng vật chất, tiền bạc, coi nhẹ những giá trị khác. Công nhân tham gia các hoạt động công ích còn thiếu tính tình nguyện, xung phong. Hầu hết công nhân không thích đọc sách, trình độ đại học và trên đại học ít và hiếm.

Quyền sở hữu của một bộ phận công nhân ở các cơ sở cổ phần hóa không được bảo vệ thích đáng. Cổ phần hóa là một quyết định đúng đắn nhưng lợi dụng sơ hở của cổ phần hóa doanh nghiệp nhà nước, nhiều nơi cổ phần bị một số cá nhân trong và ngoài công ty thâm tóm, trong khi phần đông công nhân là trắng tay ngay lúc đầu hoặc sau thời điểm cổ phần hóa một thời gian. Điều này ảnh hưởng rất lớn đến quyền làm chủ, lợi ích và điều kiện an sinh xã hội của người lao động.

Điều kiện làm việc của công nhân mang tính chất nông nghiệp này còn rất khó khăn, chậm cải thiện. Hiện nay, công nhân vẫn làm việc theo thời vụ vì đặc trưng ngành nghề này ít quan tâm đến giờ giấc. Điều kiện làm việc ở lô cạo mủ cao su không được đảm bảo về an ninh, tai nạn nghề nghiệp... làm cho người lao động trực tiếp lo lắng về thời tiết khắc nghiệt, dịch bệnh, thuốc thực vật, thường xuyên tiếp xúc với hóa chất... làm cho sức khỏe công nhân cao su bị đe dọa.

Mặt khác, Đảng và nhà nước đã có chính sách tạo công ăn việc làm cho công nhân như khuyến khích mở rộng và phát triển sản xuất như giao khoán, cổ phần... nhưng trên thực tế. “cơ chế thị trường” đã đẩy hàng loạt công nhân thoát lý ngành

kinh tế cao su để vào làm việc cho ngành nghề công nghiệp khác và nạn thất nghiệp vẫn còn là hiện trạng cần quan tâm giải quyết.

Tiền lương công nhân cao su lao động trực tiếp còn thấp, điều kiện sinh hoạt như ăn, ở, đi lại, thuốc men khi bệnh tật vẫn thiếu thốn và khó khăn. Tiền lương của một công lao động không đủ để chăm lo cho 1 gia đình nhỏ, thậm chí vẫn không đủ chi tiêu cho bản thân về những nhu cầu văn hóa tinh thần...

Văn hóa giáo dục, đào tạo nghề cho công nhân chưa được quan tâm đúng mức. Bộ phận lớn công nhân ít được đào tạo nâng cao tay nghề theo hướng phát triển của công nghiệp và hiện đại. Vì đặc trưng ngành nghề mà công nhân chỉ được phát huy sở trường của lao động phổ thông mà không có công nghệ thay thế. Trên thực tế, văn hóa giáo dục và phát triển toàn diện con người, chuẩn bị hình thành nhân cách mới tương xứng với một nước công nghiệp hiện đại tầm nhìn 2020 là cần kíp.

III. Những nội dung và giải pháp quan trọng để xây dựng giai cấp công nhân cao su Bình Dương trong điều kiện hiện nay.

Trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội, Đảng ta đã chủ trương lấy phát triển kinh tế làm trung tâm, công tác xây dựng Đảng làm then chốt, phát triển văn hóa làm nền tảng xã hội. Về nhiệm vụ phát triển kinh tế, Đại hội Đảng lần X và lần XI đều khẳng định: “Đẩy nhanh tốc độ tăng trưởng kinh tế, đạt được bước chuyển biến quan trọng về nâng cao hiệu quả và tính bền vững của sự phát triển kinh tế, sớm đưa nước ta ra khỏi tình trạng kém phát triển... Đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và phát triển kinh tế tri thức, tạo nền tảng để đưa nước ta cơ bản trở thành một nước công nghiệp theo hướng hiện đại vào năm 2020”

Công nhân cao su Bình Dương là một trong những lực lượng lao động quyết định và chiếm số lượng đông trong công cuộc đổi mới địa phương, đóng góp lớn cho sự nghiệp đổi mới cả nước. Vì vậy, xây dựng và phát triển đội ngũ công nhân cao su đương nhiên là yếu tố đặc biệt quan trọng, có ý nghĩa quyết định đối với công cuộc công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Những nội dung cơ bản về xây dựng, phát triển đội ngũ công nhân cao su trong điều kiện hiện nay:

Một là công tác quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng về trí thức, tay nghề và cung ứng đầy đủ về số lượng và chất lượng lao động cho nhu cầu cấp thiết của công ty, nhà máy trong nước và nước ngoài. Vì điều kiện mới, hội nhập, toàn cầu hóa nên ngành nghề kinh tế cao su chuyên biệt này cũng cần phát huy tính mở để năng động đón thời cơ, đi tắt, đón đầu để thực hiện hiệu quả sự nghiệp chung đổi mới kinh tế đất nước và hội nhập quốc tế sau này.

Hai là công tác chăm lo, cải thiện điều kiện sống và làm việc, cuộc sống vật chất, tinh thần cho công nhân lao động trực tiếp. Công việc này rất cần thiết để duy trì khả năng lao động có chất lượng. Hướng tới mục tiêu dân giàu nước mạnh, xã hội công bằng dân chủ, văn minh, thì điều cần thiết phải định hướng người lao động vì mục tiêu là hưởng thụ gì từ xã hội thì hết lòng phụng sự lại xã hội. Mỗi bước phát triển của xã hội phải được thực hiện cụ thể trước hết ở sự cải thiện đời sống toàn diện của người dân nói chung, trong đó phải có công nhân cao su.

Ba là việc giáo dục ý thức lao động, truyền thống đấu tranh cách mạng, chủ nghĩa yêu nước, ý thức vai trò sứ mệnh của giai cấp công nhân. Thực tế và thực chất là vấn đề giáo dục chính trị. Lý luận chính trị là vũ khí tinh thần đã từng chiến thắng hung khí to lớn nhất của kẻ thù trong lịch sử, ở hiện tại nó cần phải sắc bén hơn nữa để có thể chuyên chính với kẻ thù và thực hiện dân chủ cho nhân dân. Đặc biệt là bảo vệ chính quyền cách mạng mà công nhân đã góp phần lớn xương máu để đạt được. Sự chuẩn bị tốt về trí thức và giáo dục mang lại cho công nhân sự tự giác, khả năng dần thân tích cực vào công tác lao động, tham gia giám sát, quản lý công ty, phát triển sản xuất cũng như chủ động tham gia vào các hoạt động xã hội.

Để thực hiện được những nội dung trên, cần phải thực hiện đồng bộ các giải pháp quan trọng, cơ bản sau đây:

- Tăng cường đổi mới sự lãnh đạo của Đảng bộ đối với công nhân và công tác phát triển đội ngũ công nhân cao su, xác định rõ vai trò trách nhiệm của Đảng ủy, chi bộ cấp cơ sở trong việc nâng cao về chất lượng và số lượng cho đội ngũ công nhân cao su. Phải coi đây là một trong những nhiệm vụ kinh tế-chính trị hàng đầu của mỗi tổ chức Đảng, chính quyền các cấp và cả hệ thống chính trị dưới sự lãnh đạo của đảng.

- Nhà nước cần thể chế hóa thành luật pháp các chính sách để phát huy vai trò của công nhân cao su, coi đó là một chương trình quốc gia. Hệ thống luật pháp cần hoàn thiện và điều chỉnh kịp thời chính sách tiền lương, đãi ngộ người tài giỏi, người có công cho người lao động và gia đình, thân nhân của họ. Có chế tài để công ty trả lương xứng đáng, hạn chế, ngăn chặn những biểu hiện không dân chủ, không công bằng trong hoạt động sản xuất kinh doanh. Ngoài ra cần hoàn thiện chính sách việc làm, các chính sách khuyến khích đầu tư, đảm bảo cho cá thể chủ động sản xuất kinh doanh nhằm tạo việc làm cho công nhân, thu hút lao động xã hội, xây dựng chính sách nhằm điều hòa phân phối thu nhập, hạn chế phân hóa giàu nghèo trong chính sách nội bộ ngành cao su. Thực hiện tốt chính sách bảo hiểm xã hội, y tế, thất nghiệp, bảo hộ lao động, an sinh xã hội....

- Phát huy vai trò, trách nhiệm của các tổ chức đoàn thể quần chúng tích cực thực hiện nhiệm vụ của công tác xây dựng, phát triển đội ngũ công nhân cao su. Phát huy vai trò của công đoàn và các tổ chức chính trị xã hội, tìm phương thức hoạt động phối hợp giữa công đoàn với các tổ chức khác như Hội phụ nữ, Đoàn thanh niên. Công đoàn và các tổ chức chính trị xã hội cũng có vai trò trực tiếp trong việc nâng cao ý thức chính trị và làm nhiệm vụ chính trị trong công nhân. Xây dựng và ứng dụng trong thực tiễn đời sống công nhân những mô hình về hoạt động công đoàn, những mô hình về hoạt động văn hóa tinh thần của công nhân. Thường xuyên giáo dục đào tạo công nhân cao su lòng yêu nước, hiểu biết sâu sắc về giá trị lao động, lao động là vinh quang.

Thực tiễn cách mạng Việt Nam cho thấy, giai cấp công nhân trong mọi hoàn cảnh luôn là cơ sở quan trọng nhất của Đảng, là nguồn lực bổ sung nhân lực cho Đảng. Ngày nay, sự nghiệp mới của Bình Dương có thể thực hiện thắng lợi nếu lực lượng công nhân cao su được phát triển đầy đủ cả về số lượng và chất lượng. Vì vậy quan tâm xây dựng, phát triển công nhân cao su là nhiệm vụ cần kíp mang tính sống còn của sự nghiệp cách mạng mới.

Tài liệu tham khảo:

1. Ban thường vụ Tỉnh ủy Bình Dương, *Lịch sử Đảng bộ tỉnh Bình Dương (1930 – 2015)*, Nxb CTQG, 2011.
2. Công đoàn cao su Việt Nam, *Lịch sử đấu tranh của phong trào công nhân cao su Việt Nam*, NXB trẻ - 1993.
3. Tài liệu lưu trữ tại trung tâm lưu trữ quốc gia II.
4. <http://tapchicaosu.vn/>.